
ADIYAMAN SİYASAL DAVRANIŞ HARİTASI¹

Rahman DAG²

Öz

Siyasal davranış, sadece oy kullanma ile sınırlandırılmayıp siyasi karar verme mekanizmalarını etkileyecek tüm davranış ve tutumları da kapsar hale gelmiştir. Özellikle sivil toplumun siyaseten etkili olması siyaseti etkime yollarını genişletmiştir. Aynı zamanda çeşitlenen siyasal davranışları etkileyen faktörler ayrı bir çalışma konusu haline gelmiştir. Bu çalışmada, siyasal sistem, medya, din, çevre, aile, etnisite ve ekonomi faktörlerinin Adıyaman seçmenlerinin siyasal davranışını ne derece etkilediğine bakılmaktadır. Yapılan anket çalışması ile elde edilen veriler doğrultusunda söz konusu kategorilerin ortalama puanları üzerinden hangi faktörün daha fazla etkili olduğu ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen sonuçlar ifadeci ve araçsal oy kavramları ışığında değerlendirmeye alınmıştır. Adıyaman ilinin tüm ilçe ve köylerinde anket uygulanmasına rağmen bu makale Adıyaman geneline odaklanmış ve sadece Adıyaman siyasal davranış haritası tablosu üzerine analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Davranış, İfadeci Oy, Araçsal Oy, Adıyaman, Türkiye
JEL Sınıflandırılması: D72, D71

ADIYAMAN POLITICAL BEHAVIOR MAP

Abstract

Political behavior has become separate research area which is not limited with just voting in the elections but extended with all behavior and attitudes influencing political decision making mechanisms. Especially with great impact of civil society on politics, the way of affecting politics has been enlarged. This also gives birth of distinctive researches on factors affecting varied political behavior. In this research, it is looked at the factors of political system, media, religion, environment, family, ethnicity, and economy on electorates within the administrative border of Adıyaman province in Turkey. Relying on the data gathered from the applied questionnaire, it seeks to find out that which factor is more effective than others through the range of frequencies. Even though the questionnaire was conducted in all districts of Adıyaman the paper focuses on general results regarding to Adıyaman. Thus, analysis of the paper is based on the resultant figure of Adıyaman political behavior map.

Key Words: Political Behavior, Expressive Voting, Instrumental Voting, Adıyaman, Turkey
JEL Classification Codes: D72, D71

¹ Bu çalışma, Adıyaman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi birimi tarafından desteklenen İİBFMAP/2017-0002 numaralı Adıyaman Siyasal Davranış Haritası adlı araştırma projesinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, E-posta: rdag@adiyaman.edu.tr, Rahman DAG <https://orcid.org/0000-0002-4198-2851>

1. Giriş

Günümüz çağdaş demokrasilerinin vazgeçilmezi olan seçimler siyasal iktidarın kime veya hangi siyasi fikre devredileceğini belirleyen temel ölçüttür (Hampsher-Monk, 2003). Söylemde tekil bir kelime olmasına rağmen seçimlerin ne zaman, hangi şartlarda yapılacağı, seçmenlerin kimler olacağı, seçimlerin demokratik kriterlere uygun olup olmaması ve hangi seçim sisteminin kullanılacağı gibi sorular (Norris, 2004: 168-176) seçimin aslında ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Yukarıda sayılan soruların yanında, seçmenlerin seçime katılanlar arasında neye göre seçim yapacağı, sisteme olan inancı, seçim kampanyalarından ne kadar etkilendiği soruları da siyasi davranış olarak bilinen alt bir çalışma alanını ortaya çıkarmıştır.

Siyasal davranış bir bireyin toplumdaki konumunu belirleyen hal ve hareketlerin tümü olarak tanımlanabilir. Çünkü her birey, kendi özgür iradesi ile bir siyasal davranış belirlerken (apolitiklik dahil olmak üzere) çevrelenmiş olduğu her şeyden etkilenmeye açık bir varlıktır. Özellikle yakın toplumsal çevrenin bireylerin tercih ve davranışında çok etkili olduğu düşünülmektedir. Neredeyse toplumsallığı ve bireyi merkeze alan tüm fikir akımları, kişilerin yakın çevrelerinden kaçınılmaz olarak etkilendiğini vurgulamışlardır (Zuckerman, 2005: XV-XX).

İnsanın etkilenme alanlarının çok olduğu bir düzlemde siyasal davranış çalışmalarının tek bir bilim dalının sınırları içerisine hapsedmek mümkün değildir (Long, 1981). Siyasal davranış kavramı, siyasal ekonomi, siyaset sosyolojisi ve siyasal psikolojinin kesişim noktalarının ortaya çıkardığı bir amaca yönelik hareket eden vatandaş (purposeful citizens) analizine dayanmaktadır (Kavanagh, 1983: 10-11). Söz konusu kesişim noktasında buluşan ekonomik ve sosyolojik ve psikolojik etkenler birer yaklaşım olarak siyaset bilimi literatüründe birer yaklaşım olarak sınıflandırılmıştır (Harrop ve Miller, 1987). Ekonomik yaklaşım, bireyi çıkarları doğrultusunda hareket eden varlık olarak tanımlayan rational choice (rasyonel tercih) ile açıklanırken sosyolojik yaklaşım, insanların siyasal davranışlarını bireysel değil toplumsal değer belirlediği üzerine vurgu yapmaktadır. Psikolojik yaklaşım ise parti kimliği üzerinde siyasal davranışları açıklamaya çalışmaktadır (Harrop ve Miller, 1987: 130-162). Her bir yaklaşımı ayrı başlıklar altında ele almak yerine bu yaklaşımların temel kavramları üzerinden tartışmayı yürütmek daha analitik ve açıklayıcı olacaktır.

Ekonomik teorilerin siyasal alanda kullanımını ilk salık veren eser Anthony Downs'un "An economic theory of political action in a democracy" (Demokraside Siyasal Davranışın Ekonomik Bir Teorisi) makalesidir ve rasyonel seçim teorisinin siyasal davranışa uyarlanmasında en dikkat çekici kaynaktır. Bu teoriye göre, marketteki kişi ile oy kullanan kişilerin aynı olmasından dolayı şirketler ile siyasal partileri yönetsel olarak aynı sistemlerle çalışan kurumlar olarak görmektedir (Tullock, 1976: 5). Temel dayanak noktası ise hem seçmenlerin hem de siyasetçilerin özünde çıkarlarını en üst düzeyde tutmaya çalışan kişiler olarak değerlendirilmeleridir. Seçmenlerin (müşterilerin) öncelikli olarak oy vermeye karar vermeleri için toplam maliyet hesaplaması yapması gerekir. Sonrasında oy vermenin kendisine fayda sağlayacağına karar verirse oy kullanacağını aksi takdirde oy kullanmayacağını iddia eder ve bu hesaplamasının temelini insanın rasyonel bir çıkarımı olarak sunar.

Özellikle Amerikan siyasi tecrübesi sonucunda ortaya çıkan bireysellik, siyaset bilimi alanında da kendini göstermiştir. İnsanların kendi tercihlerini belirleme konusunda bağımsız oldukları ve siyasal davranışlarını etkileyen faktörlerin de bireysel etkiye sahip olduğu fikrine dayanmaktadır (Saha, 2005: 3). Bu bağlamda siyasal davranışları toplumsallık açısından etkileme kapasitesine sahip olan etkenlerin, siyasal davranışta etkisini yitirdiği düşünülmüştür. Fakat insan davranışlarının istatistiksel verilere dayandırılarak ölçülebilir ve kanıtlanabilir olması büyük bir meydan okuma ile karşı karşıya kalmıştır. Bu yönetsel baskınlık 1970'lerde dönüşüme uğramıştır. Bireysellikle beraber toplumsallığın da (kültür, toplumsal değer ve kimlikler) siyasette ve dolayısıyla siyasal davranışta etkili olduğu fikri siyaset bilimi alanında etkin olmuştur (Anderson, 2010). Bu bağlamda, Oliver H. Woshinsky'nin (2008: 7) "Siyasal sonuçları kişisel ve kurumsal olan arasındaki etkileşim ile açıklayabiliriz. İnsanlar siyasette kişisel saikler, inançlar ve hırslarına göre hareket ederler. Bunun yanı sıra kültürleri onları o yönde davranmaya ittiği veya kurumsal olanın talebi üzerine de o yönde hareket ederler" ifadeleri açıklayıcı niteliktedir.

Aynı zamanda davranışsal yaklaşımların etkinliğini arttırmasından dolayı insanların rasyonel varlıklar olarak kendi öznel fayda beklentilerine göre hareket etmesi rasyonelliğin göstergesi olarak kabul edilmiştir. Sonuç olarak seçmenlerin siyasal davranışlarının belirleyici faktörünün kişisel çıkarlara dayandığı varsayımı bir dönem kabul görmüştür. Herbert A. Simon, insanların rasyonel varlıklar olarak öznel çıkarlarını öncellediği fikrini kabul etmekle beraber insanların rasyonelliğine halel getirebilecek dört noktayı sıralamıştır. Bunlar, insanların eksik veya yanlış bilgiyle hareket etmesi, insanların tam ve doğru bilgiye sahip olsalar bile tüm sonuçları hesaplayamaması, insanların birden fazla amaca sahip olması halinde amaçları arasında uyumsuzlukların olması, insanların amaca giden yoldaki yanlışlarından dolayı maliyetin beklenilenden yüksek olmasıdır (Simon, 1995: 46-47). Bu bağlamda seçmenlerin siyasal davranışlarının rasyonel olmasının tartışılır olduğu ortaya çıkmaktadır (Green ve Shapiro, 1994). Bununla beraber bilgi kaynaklarının akıl süzgecinden geçirilmesi sırasında bilgiye olan güvenin yine insanların değerleri ve güven duygusu ile ilişkili olduğundan insanların rasyonellik iddiası temelinden sarsılmaktadır. Bu konuda seçmenleri pasif ve düşünceli alıcı (Passive and Thoughtful Receiver) olarak sınıflandıran Paul R. Brewer, siyasal bilgilerin verilirken kelimelerle oynanması ve bilginin kimden geldiğinin siyasal davranışı etkilediğini iddia etmiştir. Bilginin seçmenin siyasal yakınlık hissettiği kaynaklardan gelmesinin ve sahip olunan değerler çerçevesinde sunulmasından dolayı seçmenlerin pasif alıcılar olarak bilgiyi herhangi bir değerlendirmeye tabi tutmadan kabul edebileceğini ortaya koymuştur (2001: 59).

Siyasal davranışın öznel faydayı amaçlayan rasyonalite ile açıklanmasının mümkün olmadığını gösteren diğer nokta ise, insanların ontolojik bir yaklaşımla belirli bir kimliği önelemesidir. Sahip olunan bu kimliğin bir gereği olarak potansiyel zararları bile göze alarak siyasal davranış şekillendirilebilir. Başka bir ifade ile sahip olunan kimliğin bir siyasi parti veya duruş ile ilişkilendirilmesi herhangi bir fayda amaçlamadan söz konusu siyasi partiyi veya duruşu savunmaya yöneltebilir. Bu konuda, Donald Green, Bradley Palmquist ve Eric Schickler'in (2004) Partizan Duygular ve Mantıklar (Partisan Hearts and Minds) adlı eseri gayet açıklayıcıdır. Eserin temel argümanı, tüm siyasal dinamiklere ve geçen uzun zamana rağmen parti kimlikleştirilmesi (party identification) öngörülenden daha etkindir ve seçmen siyasetinin bir sonucu olarak seçmenlerin siyasal tercihlerini değiştirmesi aslında beklenilenden daha azdır. Bu durumun anlamına en yakın tercümesi "kemikleşmiş oy" deyimini olabilir ve seçmenlerin partisinin kazanamayacağını bilerek veya benimsemediği politikalar ortaya koymasına rağmen kimlikleştirdiği siyasal partiye oy vermesi anlamına gelmektedir.

Yukarıda sayılan tüm etkenler insanların rasyonel olmadıklarına delalet etmez. Bilakis sorulması halinde ortaya koyacağı bir akıl yürütme olacaktır. Başka bir deyişle, maksimum kişisel fayda üzerine inşa edilmeyen siyasal davranışların da rasyonalitesi olabilir. Bu durumu ifade eden kavram rasyonel rasyonel-dışılıktır (rational irrationality) (Caplan, 2006: 114). Seçmen kitlesinin siyasal tercihleri, maliyetini hesaba katmadan veya hesaplama sonucu ekonomik anlamda zararda olacağını bile bile aksi yönde olabilir ve bu durum irrasyonel olarak değil yine belirli etkenlerden dolayı rasyonel irrasyonel olarak tanımlanabilir. Caplan, kitabının beşinci bölümünde bu durumu "Gerçeklik arzusu [Ekonomik] diğer sebeplerle çatışabilir" cümlesi ile açıklamaktadır (2006: 115). Buradan hareketle siyasal davranış literatüründeki araçsal (instrumental) ve ifadeci (expressive) davranışlar ayırımına geçiş yapmak mümkündür.

Bu ayırım, insanların siyasal tercihlerini kendi kazançları için bir araç olarak görmesi ve diğer taraftan kendi inanç, kimlik ve değerlerinin bir ifadesi olarak görmesi arasındaki farkı temsil etmektedir. Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, kazanacağı düşünülen bir siyasal parti veya akıma destek vermek kazanılması halinde elde edilecek siyasi ve ekonomik kazanımlar için bir araç haline gelmektedir. Diğer yandan, seçimden galip çıkmayacağı düşünülen bir siyasal parti veya akıma destek vermek ise sahip olunan siyasi duruşu ifade etmek anlamına gelecektir (Hamlin ve Jennings, 2011: 648-650). Dünya genelinde ve Türkiye özelinde yapılan çalışmalar aynı zamanda seçimlere araçsal değil ifadeci davranış açısından yaklaştığını göstermektedir ve seçmenlerin seçimlere katılım isteğinin ve oranlarının ifadeci yaklaşıma sahip olanlarda daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Jones ve Hudson, 2000; Brennan, 2008; Copeland ve Laband, 2002; Özbudun, 1981; Angrist, 2004; Tachau, 2002; Çarkoğlu, 2007; Çarkoğlu, 2008; Başlevent vd. 2005).

Türkiye genelinde değil Adıyaman ili özelinde (Yüceşahin ve Özgür, 2008: 144) siyasal davranışı etkileyen faktörlerin neler olduğu veya hangi etkenlerin öncelikli olarak sorulması başlı başına bir araştırma konusudur. Sosyolojik bir araştırmayı da gerektiren durum makalenin kapsama alanının dışında daha çok teorik bir çalışma gerektireceğinden içeriğe alınmamıştır. Fakat yine Adıyaman ilinin siyasal davranış haritasının çıkarılması için uyguladığımız anketin tüm sorularının ne amaçla soruldukları tek tek incelenmeli ve bilimselliklerinin yanı sıra güvenilirlikleri de tartışılmalıdır.

2. Soruların Değerlendirilmesi

İlk demografik sınıflandırma yaş aralığı üzerinden yapılmıştır. Adıyaman'da kayıtlı seçmen sayısına göre anket yapılacağından, yaş aralıklarını 18 ile başlatmak gerekmektedir. Bu yüzden yaş aralıkları 18-34, 35-49, 50-65 ve 65 üstü olmak üzere dört kategoride değerlendirilmiştir. Cinsiyet sorusu Erkek ve Bayan olarak ayrılmıştır. Alternatifler arasına LGBT'nin konulmamasının sebebiye şudur. Genelinin heteroseksüel oluşu Adıyaman toplumunda doğal bir refleks oluşturma potansiyeli sorulara verilecek cevapların güvenilirliğini sarsabilir ve de anketleri cevaplamamalarına sebep olabilir (Pasek ve Krosnick, 2010: 38). Üçüncü kimlik sınırlaması ise eğitim düzeyi alanındadır. Eğitim düzeyi konusunda özellikle belirtilmesi gereken nokta hiçbir eğitim almamış fakat okur-yazar olanların ilkökul kategorisine eklenmesidir. Özellikle tarım toplumu yapılanmasına uygun olan Adıyaman ilinde 40 yaş ve üstü olanlarda okula gitmeyen bir kesimin (Şahin ve Gümez, 2000: 228) anketin kapsama alanına sokulması bu şekilde sağlamıştır. 5+3+3 sisteminden ilk ve orta öğrenimin birleştirilerek 8+3 olması ve daha sonra 4+4+4 olarak değiştirilmesinden dolayı ilkökul ve ortaokul ayrı kategoriler olarak eğitim düzeyi sorusunda yer almıştır.

Demografik özellikler açısından bir diğer kimlik sınırlaması meslek kategorisi olarak ele alınmıştır. Meslek türleri toplumsal kabul üzerine inşa edilmiştir. Bu bağlamda, memur, işçi, serbest meslek, Mühendis/Doktor/Öğretmen/Akademisyen, İşsiz, Öğrenci, Çiftçi ve Diğerleri olmak üzere sekiz kategori belirlenmiştir. Verilerin girilmesi sırasında karşılaşılan iki temel sorun, ev hanımı ve esnafın (kasap, bakkal, terzi gibi) hangi kategoriye alınacağıdır. Ev hanımı olan cevapları işsiz ve esnafın ise serbest meslek kategorisinde değerlendirildiğini belirtmemiz gerekmektedir.

Son kimlik sınırlaması gelir düzeyi alanındadır. Bu konuda vurgulanması gereken iki temel nokta vardır. Bunlardan ilki gelir aralıklarının belirlenmesidir. Bu konudaki temel kriter öncelikli olarak asgari ücrettir ve 0-1500 aralığını kapsamaktadır. Sonraki aralık olan 1501-2500'de ise en düşük memur maaşı baz alınmıştır. 2501-4000 lira aralığı ise yoksulluk sınırı üzerinden belirlenmiştir. Sonraki aralıklar ise (4001-5000, 5001-7500 ve 7500 üstü) dereceli olarak arttırılarak belirlenmiştir. İkinci nokta ise gelir düzeyi sorusunun "Ailenizin Gelir düzeyi" olarak sorulmasıdır. Bu konudaki amaç ise Adıyaman ilinin toplumsal yapılanmasına çekirdek aile ile birlikte azımsanmayacak derecede geniş aile yapılanmasının hala varlığını sürdürmesidir. Sonuç itibarıyla ankete katılan kişinin algıladığı şekilde cevap alınacağından kapsayıcılığı geniş olan bir soru haline getirilmiştir.

Demografik yapı ile ilgili ilk beş sorudan sonra 32. soruya kadar siyasal davranışı etkilediği kabul edilen yedi farklı etken -bunlar siyasal sistem, medya, çevre, aile, din, etnik aidiyet, ekonomi- beşli derecelendirme ile ölçülmeye çalışılmıştır. Bahsi geçen soruların cevaplarında derecelendirme çok olumsuz, olumsuz, fikrim yok veya nötr, olumlu, çok olumlu şeklinde kodlanmıştır. Negatiften pozitif giden eğilim gösterilmesinin sebebi, yapılan pilot uygulamada ankete katılan kişilerin 1 ve 5 sayılarının azlıkları ve çoklukları üzerinden olumsuzluk ve olumlulukla eşleştirdiklerini ortaya çıkarmış bu yüzden pilot uygulamadan sonra tüm derecelendirme sorularında 1 çok olumsuz ve 5 ise çok olumlu şeklinde ifade edilmiştir.

Bahsi geçen faktörlerin siyasal davranışı ne kadar etkilediklerini birer soru ile değil, her faktör için 2 veya 3 tane destekleyici veya doğrulayıcı sorular (Pasek ve Krosnick, 2010: 37) ekleyerek sorulmuştur. Örneğin siyasal sistemin siyasal davranış üzerindeki etkisi sorulmasına rağmen, siyasal sistem sizce insanlara ne kadar söz hakkı vermektedir sorusu siyasal sistemin siyasal davranış üzerindeki etkisini ölçmeye çalışan dört sorunun (6., 7., 8. ve 9. sorular) ilkidir. Medyanın siyasal davranış üzerindeki etkisini yine dört soru ile (10., 11., 12. ve 13. sorular) ve baskın bir şekilde kullanılan

iletişim araçlarının kullanım sıklıklarıyla ölçülmeye çalışılmıştır. Ana haber bültenlerinin ne sıklıkla izlendiği ve izlerken insanların olumlu veya olumsuz duygusal tepki göstermesi bir birini doğrulayan sorular olarak değerlendirilmiştir. Sosyal medya ile ilgili soruda ise anlaşılma ihtimaline binaen internet de eklenmiş ve sosyal medya ve internet siyasi tercihinizde ne kadar etkilidir diye sorulmuştur. Ne sıklıkla gazete okunduğu sorusu pilot uygulama da çıkarılması gereken bir soru olarak değerlendirilmiştir. Çünkü 30 yaşına kadar olanların çoğu haberleri online (gazete ve televizyonların web siteleri) olarak takip etmekte ve 30 yaş üstü ise daha çok gazete yerine televizyon izleyerek haberleri takip etmektedir. Dolayısıyla gazete okunup okunmadığına dair soruya verilen cevaplar genelde esnafın masalarında veya ofislerde görüyoruz minvalinde oluyor. Buna rağmen az da olsa gazeteler üzerinden haber takibini yapanların olması soruyu ankette bırakmamıza sebep olmuştur. Bununla beraber hem analiz yöntemini kolaylaştırmak hem de insanların cevap vermekten çekinmesi ihtimalleri göz önünde bulundurarak, “özellikle takip ettiğiniz gazete veya köşe yazarı var mı?” açık uçlu sorusu çıkarılmıştır.

Çevrenin siyasal davranışa etkisinin ölçülmeye çalışılan bölümde iki doğrulayıcı (14. ve 15. sorular) ve bir asıl soru (16. soru) ile toplam üç soru kullanılmıştır. Arkadaş veya akrabalarıyla ne sıklıkla görüştüğü ve siyasi gelişmeleri ne sıklıkla konuştukları iki ayrı soru olarak sorulmuş (Anderson ve Paskeviciute, 2005: 228) ve akabinde çevrenizin siyasal fikrinizin oluşmasında ne kadar etkili olduğu sorularak çevrenin siyasal davranışa etkisi bölümü tamamlanmıştır. Ailenin siyasal davranış üzerindeki etkisini ölçmeye çalışırken yine aynı yöntem kullanılmıştır. Aile yönlendirmesinin siyasal davranışınız üzerinde ne kadar etkilidir sorusu (19. soru) kendisinden önce anne-babanızla siyasi görüşünüz ne kadar yakındır (17. soru) ve aile içinde siyasi gelişmeleri ne sıklıkla konuşursunuz (18. soru) soruları tarafından takip edilmiştir. Altının çizilmesi gereken bir nokta ise, göreceli olarak tarım toplumu özelliklerini gösteren Adıyaman ilinde ailelerin duruşlarının bireysel duruşlardan önce geldiği düşünüldüğünde bir seçmenin ebeveyni ile aynı siyasi görüşe sahip olmaması ailenin siyasal davranış üzerindeki etkisinin kırılması olarak okunabilir (Veber vd., 2005: 95). Dolayısıyla bu sorunun cevabı ailenin siyasal davranış üzerindeki etkisinin ne kadar olduğuna dair yapılacak analiz için önem arz etmektedir.

Dinin siyasal davranış üzerindeki etkisinin ne kadar olduğu 20., 21., 22. ve 23. sorularda ölçülmeye çalışılmıştır. 21. soru olan siyasi tercihinizde din sizin için ne kadar önemlidir sorusu ara soruyu oluştururken, kendinizi ne kadar dindar hissediyorsunuz önceki doğrulama sorusudur. Din-devlet işlerinin birbirinden ayrılmasını ne kadar destekliyorsunuz sorusu ve dini açıdan kendinizi ayrımcılığa uğramış bir gruptan hissediyor musunuz soruları hem olumlu hem de olumsuz anlamda doğrulayıcı sorular olarak bu bölümde yer almaktadır. Hemen sonraki bölüm olan etnik aidiyetin siyasal davranış üzerine etkisi ise başlı başına bir muammadır. Çünkü etnik aidiyete önem vererek siyasal davranışını şekillendirsin veya şekillendirmesin Adıyaman seçmenin çoğunluğu etnik aidiyetin ne olduğunu bilerek hareket etmemektedir. Bu bir olumsuz eleştiri anlamında değil bilakis siyasal anlamda etnik aidiyetin zaten çok etkin olmadığı bir il olmasının sosyolojik bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Etnik aidiyete ne kadar önem verirsiniz sorusu (24. soru) ile başlayan bu bölüm, çevrenizi şekillendirirken etnik aidiyet ne kadar önemli (25. soru), etnik aidiyet üzerine siyaset yapan siyasi partileri kendinize yakın hissetme (26. soru) ve etnik açıdan ayrımcılığa uğrama (27. soru) ile devam etmiştir. Bu sorular sorulduğunda anlamadığını beyan eden seçmenlere konunun en basit haliyle anlaşılması için Türk-Kürt-Arap şeklinde açıklama yapılmış hem Türkçe hem de Kürtçe bilen anketörler kullanılmıştır. Bu vesileyle ankete katılan kişilerin optimum düzeyde güvenilir cevap vermesi sağlanmaya çalışılmıştır (Pasek ve Krosnick, 2010: 31-32).

Ekonominin siyasal davranış üzerine etkisi en önemi araştırma konularından biri olmuştur. Özellikle rasyonel olduğu varsayılan insanoğlunun ekonomik çıkarlarını korumak için en çok önem verdiği alandır. Fakat ekonominin siyasal davranışınız üzerinde ne kadar etkisi vardır sorusu Adıyaman ilinin kayıtlı seçmen sayısının yarısından fazlası için bir anlam ifade etmeme olasılığı alternatif arayışına götürmüştür. Dolayısıyla ekonominin siyasal davranış üzerindeki etkisi dört dolaylı soru ile ölçülmeye çalışılmıştır. Öncelikli olarak Türkiye'nin genel ekonomik durumunun nasıl tanımlandığı sorusu (28. soru) ile başlanmıştır. Sonraki soru vesilesiyle ekonominin vatandaşlar üzerindeki temel

yansıması olan enflasyon ve işsizlik oranının sorulmasıyla siyasal davranışı şekillendirecek iki temel faktörün takip edilip edilmediği sorulmuştur. Müteakip iki soru ise hem iktidarın hem de muhalefetin ekonomiyi daha iyiye götüreceğine olan inançlarını derecelendirmeleri istenmiştir. Son iki sorudaki temel maksat ekonomik gerekçelere dayanan bir siyasal davranış ortaya konup konmadığını ölçmektir.

3. Yöntem

Adıyaman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen bu çalışmanın temel amacı Adıyaman ilinin siyasal davranış haritasının çıkarılmasıdır. Anket çalışması 18-19-20 Eylül 2017 tarihleri arasında Adıyaman genelinde uygulanmıştır. Yukarıda sorulan tüm sorular için yapılan açıklamalardan anlaşılacağı gibi elde edilen veriler bir makale konusunu açacak niteliktedir. Bu sebepten dolayı bu makalenin konusu, Adıyaman genelinde siyasal davranışı etkileyen faktörler arasındaki etki derecesini ortaya koymaktır.

Yapılan anketlerin temel amacı siyasal davranışı etkileyen siyasal sistem, aile, çevre, din, ekonomi, etnik aidiyet ve medya faktörlerin etkinlik düzeyini ölçmektir. Bu bağlamda, beşli likert derecelendirmesi kullanılmış ve ilgili faktörlere verilen cevapların ortalamaları alınıp kategorilerin ortalama puanları oraya konmuştur. Ortaya çıkan aralıklar üzerinden etkileme düzeyleri analiz edilmiştir.

Adıyaman Siyasal Davranış Haritası adlı anketin uygulama alanı yani evreni Adıyaman ili ve ilçeleridir. Anketler bu evren içerisinde tüm ilçe merkez ve köylerinde yüz yüze anket yöntemi ile uygulanmıştır. Örneklemimiz kapsamına giren il ve ilçelerde tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış çünkü hangi ilçenin merkezi veya köylerinde hangi özellikleri belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 105). Türkiye İstatistik Kurumunun 2016 nüfus sayımına göre Adıyaman nüfusu 610,484 kişidir ve cinsiyet dağılımı %50,40 erkek ve %49,60 bayandır. Adıyaman örnekleminde yapılacak çalışma istatistiksel bir analize tabi tutulacağından dolayı sonuçların geçerliğini destekleyecek sayıda veri toplanmalıdır. Bu bağlamda Yamane'nin (2001: 498) Temel Örnekleme Yöntemleri adlı eseri dikkate alınmıştır. Yamane'nin hesaplamalarına göre, 100000 ve üzeri örneklemlerde %2 hata payı ile %95 güven aralığını sağlamak için 2500 denek ile anket yapılmalıdır. Dolayısıyla takribi olarak 3000 anket yapılması ve bunların cinsiyete göre dağılımı da mevcut oranlara göre yarı yarıya olması planlanmıştır. Ancak toplumsal yapının ataerkil olması ve kültürel ve dini değerlerden dolayı kadınların kamusal alandaki varlığı erkelere oranla çok düşüktür (Ökten, 2009). Bu sebepten dolayı ankete katılan erkek sayısının bayan sayısından fazla olması beklenmektedir. Uygulamada ise toplamda 2926 adet anket yapılmış fakat verilerin girilmesi sırasında siyasal davranışı etkileyen faktörlerden herhangi bir etkenin ilgili sorularına cevap vermeyenler geçerli sayılmamıştır. Geçerli sayılan anket sayısı bu sebepten dolayı 2631'e düşmüştür ve böylece %95 güven aralığı için gerekli olan denek sayısına ulaşılmıştır.

Bu çalışmada anket çalışmasından elde edilen tüm veriler kullanılmamıştır. Katılımcıların demografik özelliklerinin çıkarılması için ilk 5 soru kullanılmış ve müteakip 4 soru siyasal sistemin, 4 soru medyanın, 3 soru çevrenin, 3 soru ailenin, 4 soru dinin, 4 soru etnik aidiyetin ve 3 soru ekonominin siyasal davranış üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Bu kategorilere verilen cevapların ortalama puanları alınarak elde edilen sonuçlar Adıyaman siyasal davranış haritası tablosu olarak adlandırılmıştır. Aynı zamanda elde edilen veriler üzerinden frekans analizi ve tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır.

4. Demografik Dağılım Tabloları

Tablo 1: Ankete Katılanların Yaş Aralıkları

Kategoriler	F	%	Geçerli %	Yığılmalı %
18-34 Yaş Aralığı	1341	51,0	51,0	51,0
35-49 Yaş Aralığı	752	28,6	28,6	79,6
50-65 Yaş Aralığı	378	14,4	14,4	93,9
65 Üstü	160	6,1	6,1	100,0
Total	2631	100,0	100,0	

Elde edilen oranlar TÜİK verilerine bire bir uymamasına rağmen aynı yönde eğilim göstermektedir. Örneğin 2017 yılının TÜİK verilerine göre Adıyaman nüfusunun %33,4'ü 15-34 yaş aralığında, %19'u 35-49 yaş aralığında, %11,27'si 50-65 yaş aralığında ve %7,37'si de 65 yaş üstü aralığındadır. Tablodaki yaş aralıklarının oranları da sırasıyla %52, %28,6, %14,4 ve %6,1'dir. Büyük oranda genç nüfusa sahip olan Adıyaman ili ile ankete katılanların yaş dağılımı bu açıdan yüzde yüz olmasa da büyük oranda tutturulmuştur.

Tablo 2: Ankete Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Kategoriler	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Erkek	1729	65,7	65,7	65,7
Kadın	902	34,3	34,3	100,0
Total	2631	100,0	100,0	

2016 TÜİK verilerine göre Adıyaman nüfusunun cinsiyet dağılımı %50,4 erkek ve %49,6'dır. Ankete katılan Adıyaman seçmenlerinin ise %65,7'si erkek ve %34,3'ü bayandır. Bu veriler arasındaki fark bayanların hem iş gücüne hem de toplumsal hayata katılım oranlarının düşük olmasından kaynaklanmış olabilir.

Tablo 3: Ankete Katılanların Eğitim Düzeyleri

Kategoriler	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
İlkokul	774	29,4	29,4	29,4
Ortaokul	356	13,5	13,5	42,9
Lise	662	25,2	25,2	68,1
Önlisans	129	4,9	4,9	73,0
Üniversite	670	25,5	25,5	98,5
Lisans Üstü	40	1,5	1,5	100,0
Total	2631	100,0	100,0	

Anketler Adıyaman seçmenlerine uygulandığı için 18 yaş altı kişiler kapsama dışında bırakılmıştır. Buna rağmen ilkökul mezunlarının %29,4 oranda çıkması dikkat çekmektedir. Hemen sonrasında %25,5 ile üniversite okuyan veya mezunlarının gelmektedir. Yaklaşık aynı oranda olan lise eğitim düzeyinde olan önemli sayıda bir katılımcı vardır. Lise ve üniversite eğitim düzeyinde olan

veya mezun olanların katılımcıların yarısını oluşturması da ankete verilen cevapların güvenilirliğini arttıran bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Tablo 4: Ankete Katılanların Meslek Grupları

Kategoriler	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
Memur	200	7,6	7,6	7,6
İşçi	317	12,0	12,0	19,7
Serbest Meslek	578	22,0	22,0	41,6
Mühendis/Doktor/Öğretmen/Akademisyen	120	4,6	4,6	46,2
İşsiz	267	10,1	10,1	56,3
Öğrenci	570	21,7	21,7	78,0
Çiftçi	211	8,0	8,0	86,0
Diğerleri	368	14,0	14,0	100,0
Total	2631	100,0	100,0	

Ankete katılma Adıyaman seçmenleri mesleklerine göre %22 ile serbest meslek mensupları ve %21,7 öğrencilerden oluşmaktadır. Sıralamanın devamını vermek yerine en dikkat çeken sonuç memurların %7,6 ile yedinci sırada yer almasıdır. Kurumlara girilip siyasal davranış anketi yapılmasına izin verilmesi çok muhtemel durmamaktadır. Aynı zamanda anketlerin uygulandığı zaman aralıklarında memurların mesaide olması da bu denli düşük sayıda ve oranda memurun katılmasına sebep olmuş olabilir.

Tablo 5: Ankete Katılanların Gelir Düzeyi

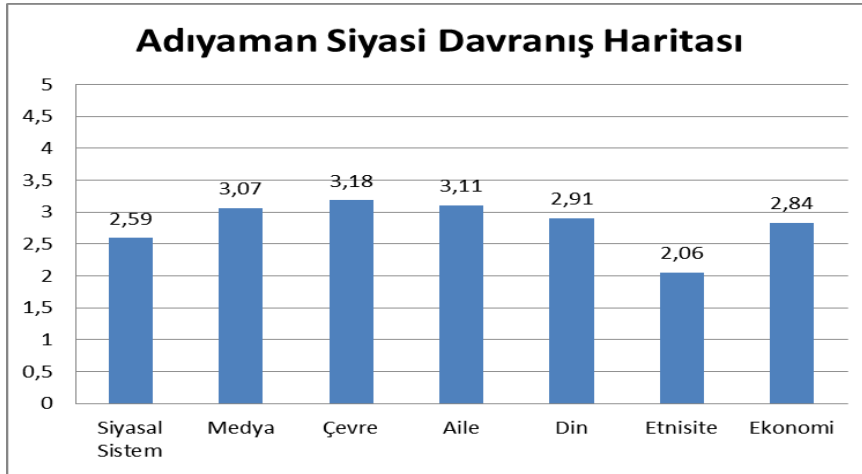
Kategoriler	f	%	Geçerli %	Yığılmalı %
0-1500 lira	1507	57,3	57,3	57,3
1501-2500 lira	572	21,7	21,7	79,0
2501-4000 lira	344	13,1	13,1	92,1
4001-5000 lira	98	3,7	3,7	95,8
5001-7500 lira	56	2,1	2,1	97,9
7500 lira üstü	54	2,1	2,1	100,0
Total	2631	100,0	100,0	

Soruların değerlendirilmesi başlığı altında belirtildiği 0-1500 arası gelir düzeyi asgari ücret sınır baz alınarak sınıflandırılmıştı. 2018 yılında asgari ücret 1600 lira üstüne ve 2019 Ocak ayında ise 2000 lira üstüne çıkmıştır. Ücret artışları asgari ücretle çalışan işçileri ve daha sonra en düşük memur maaşları üzerinden yapılmış ve ücret artışlarına rağmen sınıflandırma hala geçerliliğini sürdürmektedir. Dolayısıyla ankete katılan Adıyaman seçmenlerinin %57,3'ünü, yani yarıdan fazlasını işçiler veya düşük gelirli olanlar oluşturmaktadır denilebilir. 2017 yılı itibarıyla, gelir aralığı 1501-2500 olan Adıyaman seçmenleri ankete katılanların %21,7'sini oluşturmaktadır. Katılımcıların %13,1'i ise 2501-4000 lira aylık gelire sahip olanlardan oluşmaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Siyasal davranış literatürü, ankette yer alan soruların hangi mantıkla sorulduğunun açıklandığı bölüm ve yöntem kısmıyla beraber hazırlanan akademik zemin üzerine Adıyaman siyasal davranış haritası yerleştirilebilir. Kategorilerin ortalama puanları alınarak elde edilen sonuçlar Türkiye için genellenebilir değildir fakat Adıyaman ilinin sosyo-kültürel ve demografik yapısına benzer diğer iller için bir fikir verebilir. Özelde ise Adıyaman seçmenlerinin hangi faktörden daha fazla etkilendikleri konusuna açıklık getirecektir.

Grafik 1: Siyasal Davranış Etkileyen Kategorilerin Ortalama Puanları

Tablodaki kategorilerin ortalama puanlarına bakıldığında siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında çevre 3,18 ortalama ile birinci sırada yer almaktadır. Türkiye siyasetinin ekonomik fayda yerine daha muhafazakâr bir oy verme eğimine sahip olduğu iddia eden akademik çalışmaların (Kalaycıoğlu, 2007) aksine Adıyaman ilinin siyasal davranışını etkilemede çevre daha baskın faktör olarak görünmektedir. Muhafazakâr demokrasi kimliği ile siyaset arenasına çıkan AK Parti'nin (Adalet ve Kalkınma Partisi) 2002 yılındaki genel seçimlerden itibaren Adıyaman'da yüksek oy alarak birinci parti olması dikkate alındığında Adıyaman seçmenin siyasal davranışı üzerine dinin en etkili faktör olduğu düşünülebilir. Burada muhafazakârlık dindarlık düzeyi anlamında değil dinin de içinde bulunduğu bir değerler ve kültür bütünü savunma olarak anlaşılmalıdır (Çiğdem, 2009). Çünkü dinin, Adıyaman seçmenlerinin siyasal davranışı üzerindeki etki ortalaması 2,91'dir ve dördüncü sırada yer alabilmiştir. Bu durumu siyasal davranış yaklaşımları üzerinden ele alacak olursak, ortaya çıkan sonuçlar toplumsal değerler ile dinin kendisinin aynı etkiye sahip olmadığı anlamına gelir. Bir kimlik olan din daha bireysel ve psikolojik yaklaşımla açıklanmalıyken, toplumsal değerlerin ağır basması sosyolojik bir yaklaşımla açıklanabilir.

Çevre faktörünün hemen sonrasında 3,11 ortalama ile ailenin ve 3,07 ortalama ile medyanın sırasıyla ikinci ve üçüncü sırada yer alması sonuçların değerlendirilme konusunda başka bir fikir verebilir. Çünkü siyasal davranışın belirlenmesinde seçmenlerin çevreleriyle ve aile ortamlarıyla etkileşiminin çok yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Diğer yandan medyanın üçüncü sırada olması ile medyadan edinilen bilgilerin söz konusu çevrelerde konuşulup tartışıldığı ve hakim siyasal eğilimin bu şekilde kendini yeniden ürettiği (reproduction of daily practices (Southerton, 2013: 336)) düşünülebilir. Aynı zamanda dini referans noktalarının siyasal eğilim konusunda etkinliğini dördüncü sıraya bırakması, dini değerlerin toplumsal bir özellik kazanması ile rutin bir ortak nokta olarak görülmesi (Yavuz, 2003: 106) dinin siyasal davranış üzerinde etkinliğinin azalmasına sebep olabilir.

Dinin siyasal davranış üzerinde, çevre, aile ve medyaya nazaran daha az etkili olması konusunda dikkat çekici olan önemli bir nokta Adıyaman ilinin hatırı sayılır derecede alevi mezhebine mensup

nüfusa sahip olmasıdır. Bu durum yapılan anket üzerinden tam olarak açıklanmasa da ya Alevi seçmen sayısının az olmasıyla ya da dini pratiklerin rutinleşmesiyle açıklanabilir. Ancak grup kimliklerinin siyasallaşma oranının düşüklüğüne bakılacak olursa aslında çıkan sonuç Adıyaman ilinin toplumsal yapılanmasına uygun durmaktadır. Aynı zamanda anket sonuçlarının Adıyaman ilinin geneli için değil ilçe bazında değerlendirilmesi halinde toplumsal grupların siyasal davranışı etkileyen faktörlerin çeşitlenmesi mümkündür. Anketlerin ilçe bazında uygulanmasına rağmen bu yöndeki bir çalışma ayrı bir araştırma konusu olacağından ilçe tabloları makaleye eklenmemiştir.

Ankete katılan 18-34 yaş aralığındaki seçmenlerin neredeyse toplam anket sayısının yüzde ellisini oluşturması çevre faktörünün birinci derecede etkin bir faktör olmasına sebep olduğu iddia edilebilir. Buna rağmen nüfusun yaşa göre dağılımına bakıldığında yapılan anketlerin gerçeklik payının yüksek olduğunu göstermektedir. Buna ilaveten, Adıyaman seçmenin ikinci derecede ailelerinden etkileniyor olması aile kurumunun siyasal davranış üzerinde hala etkin olduğunu göstermektedir. Bu sonuca göre genç nüfusun aile bağlarına önem verdikleri iddia edilebilir.

Çok az bir farkla siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında medya üçüncü sırada yer almaktadır. Medyanın siyasal davranış üzerinde hem bilgilendirici hem de yanıltıcı bir etkisi vardır. Özellikle gelişmiş toplumlarda medya bağımsızlığının seçmenlere adaylar arasında seçim yapılabilmesi için gerekli olan tarafsız bilgileri aktarması beklenir. Bu bağlamda seçmenlerin bu bilgiler ışığında hangi siyasal eğilimin kendileri için daha faydalı olacağını rasyonel bir şekilde seçmeleri beklenir. Fakat toplumun siyasallaşma oranının yüksek olduğu veya kimlik siyasetinin baskın olduğu toplumlarda medya organlarının da bu siyasallaşmadan kendine düşen payı aldığı dikkate alındığında medya tarafsızlığı tartışmalı hale gelmektedir. Özellikle Türkiye’de neredeyse tüm siyasal veya toplumsal yapılanmaların kendilerine yakın medya gruplarıyla içli dışlı olduğundan dolayı medyanın siyasal davranışı etkileme oranı düşmektedir. Çünkü siyasallaşmanın bir sonuç olarak alternatif siyasal eğilime sahip yayın organlarına karşı neredeyse hiç güven duyulmamaktadır. Fakat bu iddiayı istatistiksel olarak doğrulamak zordur. Yine de medyanın siyasal sistemlerdeki rolüne bakıldığında, Adıyaman ilinde olduğu gibi, rasyonel seçmen kitlesinden daha çok rasyonel irrasyoneliteye sahip seçmenin ağırlıkta olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda bundan önce bahsedildiği gibi Adıyaman ilinin toplumsal yapılanması hakim siyasal eğilimin medya üzerinden güç kaybetmesi veya hakim siyasal eğilimi yerinden etmesi çok zor durmaktadır.

Siyasal tercihin araçsallaştırılmasının temel dayanağı olan ekonomik fayda düşüncesi Adıyaman ili için geçerli değildir. Gelir düzeyi açısından %57,3’in asgari ücretle çalıştığı (0-1500 aralığı) ve neredeyse %80’e yakın bir oranının aylık aile gelirin 0-2500 arasında olduğu Adıyaman ilinde ekonomik gelirin artması üzerinden siyasal tercih şekillenmesi beklenebilir. Fakat Adıyaman toplumunun büyük çoğunluğunun bu yönde tercih kullanmaması ekonomik fayda üzerinden siyasal tercihin bulunması anlamına gelen rasyonel seçmen kategorisine girmediği aşikârdır. Çünkü Adıyaman siyasal davranış haritası tablosunda görüldüğü gibi ekonomi siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında beşinci sırada yer almaktadır. Diğer taraftan hem etnik aidiyetin hem de dinin siyasal davranışı etkileme derecesinin ön sıralarda olmaması üzerinden Adıyaman seçmenlerinin ifadeci bir siyasal davranışa sahip olduğu da iddia edilemez. Bu bağlamda Adıyaman seçmen kitlesinin ana akım siyasal eğilime sahip olduğu düşünülebilir. Şu halde sorulması gereken soru ana akım siyasal eğilimin ne olduğudur fakat yapılan anket çalışması üzerinden bu bilgiye ulaşmak mümkün değildir ve ayrı bir çalışma gerektirmektedir.

Siyasal sistemin siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında altıncı sırada bulunması ise siyasal sistemin siyasal davranışı etkilemede çok da etkili olmadığı anlamına gelmektedir. Bu durumda Adıyaman seçmen kitlesinin siyasal sistemden hiçbir beklentisinin olmadığından veya siyasal sistemden gayet memnun olduklarından dolayı artık siyasal davranışı şekillendiren bir etken olmaktan çıktığı anlamına gelmektedir. İstatistiki bilimsel bilgiye değil fakat anket uygulamaları sırasında sahada olunmasına ve anketörlerin izlenimlerine dayanarak siyasal sistemin Adıyaman seçmen kitlesinin büyük bir çoğunluğu için pek bir şey ifade etmediği düşünülmektedir. İlin hem coğrafyasının hem de nüfusunun göreceli olarak küçük olmasından dolayı siyasal sistemin fonksiyonu yine çevre

ve aile faktörleri tarafından karşılanmaktadır. Bundan dolayı siyasal sistemin faydaları veya zararları konusunda bir sistemsel bakış açısı söz konusu değildir.

Sonuncu sırada yer alan etnisite ise ayrı bir çalışma ve ilçelere göre analize ihtiyaç duymaktadır. Dikkate alınması gereken derecede HDP ve MHP seçmen kitlesinin var olduğu Adıyaman ilinde etnisitenin siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında bu denli düşük bir ortalama (2,06) sahip olması yine toplumsallığın ağır bastığını göstermektedir. Özellikle son iki genel seçimde yüzde on seçim barajını aşarak Adıyaman ilinden milletvekili çıkaran HDP'nin (Halkların Demokrasi Partisi) aktifliği düşünüldüğünde, büyük bir Kürt nüfusuna sahip olan Adıyaman ilinin etnik siyasetten hala uzak durduğu iddia edilebilir. Söz konusu olan bir milletvekili sayısını CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) ile HDP arasında değişimli olarak elde edilmesi ise etnik kimlikle beraber başka etkenlerin de söz konusu seçmen üzerinde etkin olduğunu göstermektedir.

Genel anlamda hem çevrenin hem de aile kurumunun siyasal davranış üzerine bu denli etkin olması ise Adıyaman ilinin geleneksel toplumsal yapısının değişim oranının düşük olduğunu göstermektedir. Ankete katılan kadın sayısının planlananın altında olması, ilin kalkınma oranının Türkiye ortalamasının altında olması (Sinemillioğlu, 2009: 262), tarımın neredeyse hala hakim ekonomik faaliyet alanının olması ortaya çıkan sonucu desteklemektedir.

Elde edilen veriler ışığında, Adıyaman seçmen kitlesinin siyaseti araçsallaştırma yaklaşımı içinde olmadığı iddia edilebilir. Tekil örnekler bu varsayımı çürütmek için kullanılabilir fakat ekonominin siyasal davranışı etkileyen yedi faktör arasında ekonominin 2,84 ortalama ile beşinci sırada yer alması yapılan genellemeyi doğrular niteliktedir. Madalyonun diğer yüzünde bulunan ifadeci yaklaşıma bakıldığında ise yine dikkat çekici bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Çünkü ekonomi dışında siyasal davranışı etkileyen faktörler arasında siyasal sistemin (2,59), etnisitenin (2,06) ve dinin (2,91) ortalamaları son sıralarda yer almaktadır. Dolayısıyla etnik açıdan yoğun bir Kürt nüfusuna ve dini açıdan yoğun bir alevi nüfusuna sahip olan Adıyaman ilinde ifadeci yaklaşım genellenebilir durmamaktadır. Bu şartlar altında Adıyaman siyasal haritası ile ortaya konulabilecek sonuç şudur. Adıyaman, siyasal davranış literatürüne göre daha çok toplumsallığın ağır bastığı ve siyasal kimliklerin etkili olsa bile siyaseten öncellenmediği bir ildir.

Kaynakça

- Anderson, C. ve Paskeviciute, A. (2005). Macro-politics and Micro-behavior: Mainstream Politics and the Frequency of Political Discussion in Contemporary Democracies. İnde, Alan Zuckerman. *The Social Logic of Politics: Personal Networks as Contexts for Political Behavior*. Philadelphia: Temple University Press, 228-48.
- Anderson, M. (2010). *Community Identity and Political Behavior*. New York: Palgrave Macmillan.
- Angrist, M. P. (2004). Party Systems and Regime Formation in the Modern Middle East: Explaining Turkish Exceptionalism. *Comparative Politics*, 36(2): 229-249.
- Başlevent, C. ve Kirmanoğlu, H. (2005). Empirical Investigation of Party Preferences and Economic Voting in Turkey. *European Journal of Political Research*, 44(4): 547-562.
- Brennan, Geoffrey (2008). Psychological Dimensions in Voter Choice. *Public Choice*, 137(3): 475-489.
- Brewer, P. (2001). Value Words and Lizard Brains: Do Citizens Deliberate about Appeals to their Core Values?. *Political Psychology*, 22(1): 45-64.
- Campbell, A. (1980). *The American Voter*. Chicago: University of Chicago Press.
- Caplan, B. (2011). *The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies*. Princeton ve New Jersey: Princeton University Press.
- Copeland, C. ve Laband, D. (2002). Expressiveness and Voting. *Public Choice*, 110(3-4): 351-363.

- Çarkoğlu, A. (2007). The Nature of Left–right Ideological Self-placement in the Turkish Context. *Turkish Studies*, 8(2): 253-271.
- Çarkoğlu, A. (2008). Ideology or Economic Pragmatism?: Profiling Turkish Voters in 2007. *Turkish Studies*, 9(2): 317-344.
- Çiğdem, A. (2009). *Muhafazakarlık, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Downs, A. (1957). An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *Journal of Political Economy*, 65(2): 135-150.
- Green, D., Palmquist, B. ve Schickler, E. (2002). *Partisan Hearts and Minds: Political Parties and the Social Identities of Voters*. New Haven ve London: Yale University Press.
- Green, D. ve Shapiro, I. (1994). *Pathologies of Rational Choice Theory: A Critique of Applications in Political Science*. Binghamton ve New York: Yale University Press.
- Hamlin, A. ve Jennings, C. (2011). Expressive Political Behaviour: Foundations, Scope and Implications. *British Journal of Political Science*, 41(3): 645-670.
- Hampsher-Monk, I. (2003). *A History of Modern Political Thought: Major Political Thinkers from Hobbes to Marx*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Harrop, M. ve Miller, W.L. (1987). *Elections and Voters: A Comparative Introduction*. London: Macmillan Education.
- Jones, P. ve Hudson, J. (2000). Civic Duty and Expressive Voting: Is Virtue its Own Reward?. *Kyklos*, 53(1): 3-16.
- Kalaycıoğlu, E. (2007). Politics of Conservatism in Turkey. *Turkish Studies*, 8(2): 233-252.
- Kavanagh, D. (1983). *Political Science and Political Behaviour*. London: George Allen ve Unwin.
- Long, S. (1981). *The Handbook of Political Behaviour*. Volume 1. New York ve London: Plenum Press.
- Norris, P. (2004). *Electoral Engineering: Voting Rules and Political Behavior*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni. *Journal of International Social Research*, 2(8): 302-312.
- Özbudun, E. (1981). The Turkish Party System: Institutionalization, Polarization, and Fragmentation. *Middle Eastern Studies*, 17(2): 228-240.
- Pasek, J. ve Krosnick, J.A. (2010) Optimizing Survey Questionnaire Design in Political Science. Editör Jan E. Leighley. *The Oxford Handbook of American Elections and Political Behavior*. Oxford: Oxford University Press, 27-50.
- Saha, D. (2005). *Political Behaviour*. New Delhi: Global Vision Publishing House.
- Simon, H.A. (1995). Rationality in Political Behavior. *Political Psychology*. 16(1): 45-61.
- Sinemillioğlu, M.O. (2009). Sürdürülebilir Bölgesel Kalkınma ve Türkiye Süreci. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27): 245-268.
- Southerton, D. (2013). Habits, Routines and Temporalities of Consumption: From Individual Behaviours to the Reproduction of Everyday Practices. *Time ve Society*, 22(3): 335-355.
- Şahin, İ. ve Gümez, Y. (2000). Efficiency of Education: The Case in Eastern and South-eastern Turkey. *Social Indicators Research*, 49(2): 213-236.

- Tachau, F. (2002). An Overview of Electoral Behavior: Towards Protest or Consolidation of Democracy. Politics and Elections in Turkey. İçinde, Sabri Sayarı ve Yılmaz Esmer (Ed). *Politics, Parties and Elections in Turkey*. London: Lynne Rienner Publisher, 33-54.
- Tullock, G. ve Perlman, M. (1976). *The Vote Motive: An Essays in the Economics of Politics, with Applications to the British Economy*. London: Institution of Economic Affairs.
- Verba, S., Schlozman, L.K., ve Burns, N. (2005). Family Ties: Understanding the Intergenerational Transmission of Participation. İçinde, Alan Zuckerman. *The Social Logic of Politics: Personal Networks as Contexts for Political Behavior*. Philadelphia: Temple University Press, 95-114.
- Woshinsky, O.H. (2008). *Explaining Politics: Culture, Institutions, and Political Behavior*. New York: Routledge.
- Yamane, T. (2001). *Temel Örnekleme Yöntemleri*. Çev. Esin A., Bakır, M.A., Aydın C. ve Gürbüzel, E. İstanbul: Literatür: Yayıncılık, Dağıtım.
- Yavuz, M.H. (2003). *Islamic Political Identity in Turkey*. Oxford ve New York: Oxford University Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüceşahin, M.M. ve Özgür, M.E. (2008). Regional Fertility Differences in Turkey: Persistent High Fertility in the Southeast. *Population, Space and Place*, 14(2): 135-158.
- Zuckerman, A. (2005). *The Social Logic of Politics: Personal Networks as Contexts for Political Behaviour*. Philadelphia: Temple University Press.

ADIYAMAN POLITICAL BEHAVIOR MAP

Extended Abstract

Aim: Since 1970s, it is believed that people can have ontological approach to the politics and can choose or vote for certain identities which have been prioritized. In this perspective, people may not choose the political behavior that would bring material benefits but, despite being aware of possible costs, may choose other options. In other words, identity politics might overcome material benefits. To crystalize, almost all political parties have their own loyal constituents who would regardlessly vote for themselves.

These two way of explanation of political behavior can be summarized with instrumental vote and expressive vote, respectively (Hamlin ve Jennings, 2011: 648-650). Classification of political behavior in this way argues that if people vote for their own benefits, material gains are at the core of their political preferences and if people vote for their own belief, culture, identity and values, representational benefits are at the core of their political preferences (Jones ve Hudson, 2000 and Brennan, 2008). Therefore, factors affecting people's political behavior is, to some degree, an indicator of whether or not their vote is instrumental or expressive.

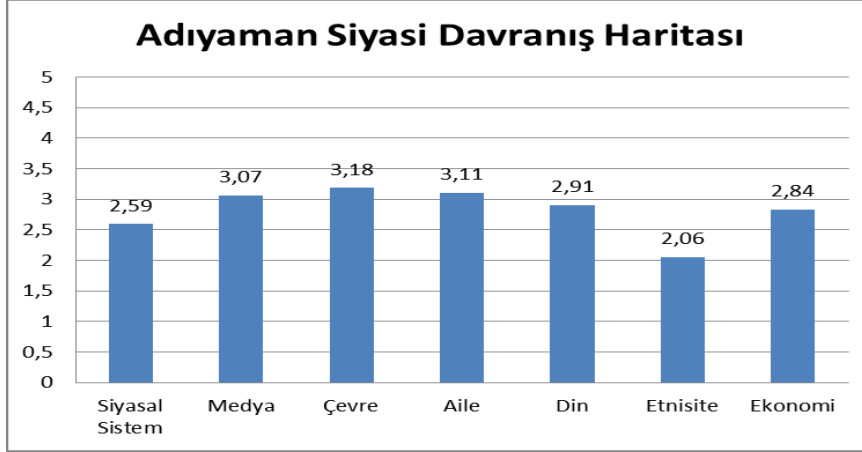
In this research, it is looked at the factors of political system, media, religion, environment, family, ethnicity, and economy on electorates within the administrative border of Adiyaman province in Turkey. Relying on the data gathered from the applied questionnaire, it seeks to find out that which factor is more effective than others through the range of frequencies. Even though the questionnaire was conducted in all districts of Adiyaman the paper focuses on general results regarding to Adiyaman. Thus, analysis of the paper is based on the resultant figure of Adiyaman political behavior map.

Method: The main objective of this research is mapping the Adiyaman electorates' political behavior. In doing so, impact of seven factors on constituent's' political behavior are set and these are political system, media, family, environment, religion, ethnicity, and economy. There are one main and two or three affirmative questions for each factors. The questions have been asked to the participants who randomly selected in accordance to the demographic features of Adiyaman. All questionnaires were conducted face to face in the city center and districts of Adiyaman. Likert scale from 1 to 5 is being used in the answers of the questions in the questionnaire. Based on the data obtained from the questionnaire, the range of frequencies is calculated in the SPSS. Hence, the percentage of each factor indicates degree of influence of certain factors on political behavior of Adiyaman electorates.

To Yamane ((2001: 498), in the samples where more than 100000 people live, there should be at least 250 questionnaire with %2 error margin and %95 confidence interval. Adiyaman's total population is about 640000, and so 2926 copy of the questionnaire were conducted. With excluding unfilled copies, the number of valid copy dropped to 2631 copies.

Findings

Graphic 1: Frequency Range of Factors Affecting Political Behavior

In accordance to the range of frequencies among the seven factors, the results are as below. Environment seems to be the most influential factor on the political behavior for Adiyaman electorates with 3.18 percent. With 3.11 percent, family takes the second place in the list of factors influencing the political behavior in Adiyaman. The third, fourth, fifth and sixth influential factors on the political preferences of the electorates in Adiyaman are media, religion, political system, economy and ethnic identity with the percentages of 3.07, 2.91, 2.59, 2.84, and 2.06, respectively.

Conclusion: The studies arguing that people of Turkey have conservative political attitudes rather than economic benefits (Kalaycıoğlu, 2007) seems not confirmative in case of Adiyaman. It is because of that religion is the most influential factors on political behavior in Adiyaman province. Neither economy does. Therefore, political attitudes of the electorates in Adiyaman province can be suited in neither the category of instrumental nor expressive voting. Yet, religion comes first comparing to economy so it can be argued that electorates of Adiyaman are closer to expressing voting than instrumental voting. In general, this research suggests that environment and family which are close to each other in case of the way they affect have greater impact on political behavior in Adiyaman.

